

18.10.2024

3012/00 04 05/2024

Asia: Lausuntopyyntö YVA-selostuksesta, Toholampi-Lestijärven tuulipuisto, Toholampi ja Lestijärvi (EPOELY/1873/2020)

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

wpd Suomi Oy suunnittelee 49 voimalan tuulivoimapuistoa Toholammin ja Lestijärven kuntien alueelle. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 270 m. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kahta vaihtoehtoa uudella ilmajohdolla.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy pääasiassa Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeen selvitykset (mm. soidinpaikkaselvitykset) on tehty pitkälti 2013–2014, ja alueelle on tehty sittemmin joitain täydentäviä selvityksiä (esim. soidinpaikkaselvitystä 2021). Metsäkanalintujen soidinten osalta selostuksessa todetaan, että kahdeksassa vuodessa on soitimissa tapahtunut selviä muutoksia. Vuoden 2021 selvitysten perusteella suunnitellut voimalapaikat sijoituivat suoraan yhden soittimen paikalle, toinen n. 200 m päähän soitimesta ja kolmas n. 300 m päähän. Luke näkee, että olemassa olevan kirjallisuuden perusteella nämä etäisyydet saattavat olla riittämättömiä etäisyyksiä soidinten ja tuulivoimaloiden välillä. Soitimet tulisi huomioida paremmin voimaloiden sijoittelussa.

Selostuksessa viitataan myös tehtyihin seurantatutkimuksiin. Niiden osalta on syytä huomioida, että konsulttien tekemät raportit eivät ole verrattavissa tieteelliseen tietoon, jossa tutkimusaineisto on käsitelty käyttäen tilastollisia menetelmiä ja analyyskejä, joilla hallitaan tiedon epävarmuutta, ja joka on sen jälkeen vertaisarvioitu. Kartoitukset ja raportit eivät ole siis tutkimuksia, vaan selvityksiä, kartoituksia tai seurantaraportteja. Niistä puuttuvat tutkimuksen tunnusmerkit ja rakenteet, eikä niitä ole referoitu tieteellisiin menetelmiin. Ensisijaisesti vaikutusten arvioinneissa tulisi tukeutua olemassa olevaan tieteelliseen kirjallisuuteen.

Selostuksessa todetaan, että hankkeesta saattaa aiheutua yhteisvaikutuksia erityisesti ihmistä vältteleville lajeille. Selostuksessa todetaan myös, että suurpetoja tulee todennäköisesti esiintymään alueella myös tulevaisuudessa, sillä niiden pääravintoa hirviä ja kauriita esiintyy tutkimusten ja käytännön havaintojen mukaan tuulivoima-alueilla jatkossakin.

Lajiston totumisesta tuulivoimaan ei ole tällä hetkellä tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita.

Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen. Mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutuminen myötä), vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

On syytä huomioida myös se, että mikäli elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi tai laji sitä välttää ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien useiden voimala-alueiden myötä. Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen.

Metsäpeuran osalta Luke toteaa, että hankealue sijoittuu Suomenselän metsäpeurakannan tärkeimmälle lisääntymisalueelle sekä merkittävälle pohjoisempana asuvien metsäpeurojen vaellusreitille. Lisäksi tuulivoima-alue sijoittuu sellaisten Natura2000-alueiden välittömään läheisyyteen, joissa metsäpeura on perusteena ja joissa metsäpeura myös säännöllisesti esiintyy sekä lisääntyy. Tuulivoima-alueen eteläosa Lestijärven tuntumassa on myös tärkeää muuttoreittialuetta laajasti pohjoisempana asuville metsäpeuroille. Mahdollisia negatiivisia vaikutuksia lisää myös rakenteilla olevan Lestijärven hanke, jonka lähimpien tuulimyllyjen etäisyys hankealueen vieressä olevaan Isonen Natura2000-alueeseen on vain noin 3 km, ja josta Toholampi-Lestijärven hankealueen lähin tuulimylly on vain noin kilometrin. Hankealueella osa myllyistä tulee vain muutaman sadan metrin päähän Natura-alueista. Lisäksi mahdollisesti valmistuva viereinen Vääräjoen tuulivoima-alue edelleen voimistaa mahdollisia häiriövaikutuksia läheiseen Kivinevaan Natura2000-alueeseen.

Luke näkee, että metsäpeuralle tärkeille lisääntymisalueille ja erityisesti lisääntymiselle tärkeille Natura2000-alueille tulisi jättää noin 5 km rakentamaton suojavyöhyke, joka perustuu Tolvanen ym. (2023) yhteenvedon vasovien porovaadinten häiriövasteista. Tämän hankkeen osalta tätä suositusta ei ole noudatettu. Luke huomauttaa, että erilaisissa selvityksissä esitettyihin epäsuoriin päättelyihin häiriövasteista tulee suhtautua suurella varauksella. Sen vuoksi Luke näkee samoin kuin YVA-selostuksessa todetaan, että metsäpeuran osalta hankkeella nykyisessä muodossaan on vähintään suuri, jopa erittäin suuri negatiivinen vaikutus paikalliseen metsäpeurakantaan ja myös läheisten Natura2000-alueiden luontoarvoihin ainakin metsäpeuran osalta.

Taimenen ja jokiravun kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin: valumavesien ohjailu, ojen selkeytsaltaat, maansiirtotöiden ajoitus, voimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja huoltoteiden sijoitus alueelle on tehtävä lähivesistöt huomioiden. Samoin on vältettävä esim. teiden rakentamista purojen ja muiden uomien yli, ja jos niitä tehdään, ne on toteutettava siten, ettei muodostu pysyviä eikä tilapäisiä vaellusesteitä.

Hankkeen tulevissa vaiheissa tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistövaikutuksiin ja arvioida erilaisia tapoja jokiin kohdistuvan kiintoainekuormituksen ja muiden vaikutusten minimoimiseksi. On syytä huomioida myös se, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus (erityisesti humuskuormituksen tapainen hienojakoinen aines) vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta eri lajien osalta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien voimala-alueiden myötä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke näkee, että olemassa olevan kirjallisuuden perusteella etäisyydet soidinten ja tuulivoimaloiden välillä ovat hankkeessa riittämättömät. Hankkeessa suunnitellaan mm. yhtä voimalaa suoraan soidinalueen päälle. Luke huomauttaa, että soittimet tulisi huomioida paremmin voimaloiden sijoittelussa. Metsäpeuran osalta Luke toteaa, että hankealue sijoittuu Suomenselän metsäpeurakannan tärkeimmälle lisääntymisalueelle sekä merkittävälle pohjoisempana asuvien metsäpeurojen vaellusreitille. Metsäpeuralle tärkeitte lisääntymisalueille ja erityisesti lisääntymiselle tärkeitte Natura2000-alueille tulisi jättää noin 5 km rakentamaton suojavyöhyke. Taimenen ja jokiravun kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. On syytä huomioida myös se, että jokivesistössä vesistöön päätyvä kuormitus (erityisesti humuskuormituksen tapainen hienojakoinen aines) vaikuttaa veden laatuun kuormituspisteestä alavirtaan päin koko joen matkalla, toki laimentuen virtaaman kasvaessa. Lajiston tottumisesta tuulivoimaan ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen. Mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta, vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä. Elinympäristön tuhoutuminen tai heikkeneminen siinä mittakaavassa, että yksilöt vaihtavat sijaintia, on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 18.10.2024 klo 15:08:52.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: